

ENSKILDA HÖGSKOLAN STOCKHOLM EXAMENSARBETE

Programmet i mänskliga rättigheter Kandidatuppsats

Barnfridsbrott

Svårigheter i rättstillämpningen

Författare: Filippa Nejman

Handledare: Valgerdur Palmadóttir

Enskilda Högskolan Stockholm

Abstract

In July 2021 a new penal provision on violation of a child's integrity, was introduced in the Swedish legal system. The penalty provision is found in Chapter 4 of the Penal Code. It entails a special criminal responsibility for a person who commits a criminal act against a person close to them, when the act is witnessed by a child. Children who witness domestic violence or other criminal acts between parents or persons close to them are a particular vulnerable group.¹ These children often lack criminal law protection. The new provision on violation of a child's integrity has mostly been well received. The child who witnessed the criminal act will now be a plaintiff with the right to his own special legal representative. There will be a chance that the new provision will strengthen the child's right under the Convention on the Rights of the Child. This specifically concerns Article 12 the child's right to be heard. Even so there seems to be several difficulties with the provision in the law enforcement. This essay will explore some of these difficulties.

Engelsk titel Penal Provision on the violation of a Child's Integrity

Nyckelord

Barnfridsbrott; Barn som bevittnat våld; Barn som bevittnat våld mellan närstående; Barn som målsägande; Barnets straffrättsliga skydd; Barnrättsperspektiv; Barns skyddsvärda intresse

¹SOU 2019:32 S.30-32

Innehållsförteckning

1.Inledning	s.4
Problemformulering och Syfte.....	s.4-5
Teori..... <i>Barnrättsperspektivet, Anknytningsteorin</i>	s.5-7
Metod och Material.....	s.7
Tidigare forskning och avgränsning.....	s.7-8
Förkortningar.....	s.9
1.1 Barn som bevittnar våld mellan närstående.....	s.9-11
1.1.1 Gällande rätt och lagändringen i Brottsbalken... ..	s.11-13
1.2 Tillämpning av barnfridsbrott	s.13-14
1.3 Barns skyddsvärda intresse.....	s.14-15
2. Rättsfall från tingsrätten rörande barnfridsbrott	s.15
2.1. <i>Rättsfall 1</i>s.15-16. , <i>Rättsfall 2</i>	s.16-17..
<i>Rättsfall 3</i>s.17-18., <i>Rättsfall 4</i>	s.18
2.2. Tillämpningen i rättsfallen.....	s.19-22
3. Analys: Svårigheter i tillämpningen	s.22-24
4.Slutsats	s.24-26
5.Bibliografi	s.26-28

Inledning

Idag räknar man med att vart tionde barn i Sverige, har upplevt våld i hemmet.² Trots att agaförbud infördes i Sverige 1979 så finns stora brister i hur våld mot barn hanteras.³ Det finns olika typer av våld och olika definitioner används för att beskriva våldet. En grupp som länge varit mer eller mindre osynliga är de barn som bevittnar våld hemma mellan närstående.⁴ Enligt flera studier får det generellt samma skadliga konsekvenser för barn att bevittna våld mellan närstående, som att de själva skulle utsättas för våldet.⁵ Mycket tyder på att barn som bevittnar våld mellan närstående inte synliggörs tillräckligt inom rättsväsendet, sociala myndigheter, hälso-sjukvården och i polisutredningar.⁶

Barns rätt att växa upp utan våld ses som ett särskilt skyddsvärt intresse men trots det har barn som bevittnar våld inte setts som målsägande. Därför har dessa barn haft ett svagt straffrättsligt skydd.⁷ När lagbestämmelsen om barnfridsbrott trädde i kraft i juli 2021 sågs det på många håll som ett steg i rätt riktning för att öka barns straffrättsliga skydd. På grund av detta finns möjligheter att barnrättsperspektivet, som härleder från Barnkonventionen, kan komma att stärkas. Det gäller särskilt BK:s Art 12-barnets rätt att göra sin röst hörd och Art.19-Frihet från våld.⁸ Barnfridsbrott betyder alltså att det kan bli straffbart för en vuxen som utsätter en närstående för våld eller brott, om detta bevittnas av ett närstående barn.

Problemformulering och syfte

Barnfridsbrott är ett aktuellt ämne med syftet att stärka barnets straffrättsliga skydd vid bevittnad våld av en närstående. Lagen trädde i kraft 1 juli 2021 (Brottsbalken kap 4) och gör att barnet ses som målsägande och har rätt till särskild företrädare och skadestånd. Straffbestämmelsen gör att det kan bli straffbart att låta ett barn bevittna våld mellan två närstående personer till barnet.⁹ Syftet med uppsatsen är alltså att analysera svårigheterna med tillämpningen av barnfridsbrott. Det som är avgörande är om brottet innehåller moment som kan skada barnets tillit och förtroende till en närstående person.

Den nya lagbestämmelsen ses från många håll som ett steg i rätt riktning för att stärka barnets rättsliga skydd vid bevittnande av våld mellan närstående.¹⁰ Trots det kommer tillämpningen av barnfridsbrott antagligen stöta på flera svårigheter. Men att utreda brott mot barn inom straffrätten är alltid komplext och att utreda bevittnandet av ett

² Dir.2018:48 s.2

³ Våld mot barn 2016 s.11

⁴ SOU 2019:32 s.24

⁵ Dir.2018:48 s.3, Våld mot barn 2016 s.53

⁶ SOU 2019:32 s. 18

⁷ Dir.2018:48 s.4-5

⁸ SOU 2019:32 s.144

⁹ SOU 2019:32 s.18-20

¹⁰ ÅM 2019-1256 s.1, DNR Liu-2019-02262 s.2, R-2019/1173R s.2,

brott medför ytterligare bevisvärigheter.¹¹ Att det dessutom ofta handlar om barnets båda föräldrar sätter barnet i en extra utsatt position.¹² Dessutom uppstår svårigheter eftersom barnets position i ett brottmål skiljer sig från ett familjerättsligt mål. I en straffrättslig process kan varken barnets särskilda utsatthet eller barnets bästa ses som något centralt.¹³ För övrigt krävs en bred kunskap och beaktande av barns psykologiska utveckling och barns återberättande av traumatiska händelser.¹⁴

Det kan uppstå svårigheter angående uppsåt och beviskrav eftersom grundbrottet inte är riktat mot barnet. Exempelvis om ett barn befinner sig i ett annat rum eller kommer hem efter att misshandeln skett. De handlar också om att straffbestämmelsen använder begreppet *bevittna* och inte *uppleva*, vilket gör att vissa situationer som barnet upplevt riskerar att falla utanför straffbestämmelsen.¹⁵ Ytterligare svårigheter kan uppstå när barn blir målsägande och måste vittna mot närstående, vilket gör att barnet sätts i en komplicerad situation och lojalitetskonflikt.¹⁶ Svea hovrätt instämde exempelvis i en kriminalisering av barnfridsbrott när det gäller barn som bevittnat allvarigare former av våld och brott mellan närstående. Men de menade att lagförslaget saknar tydlighet som skapar tillämpnings- och gränsdragningsproblem.¹⁷

Teori

Uppsatsen har ett hermeneutiskt förhållningssätt till vetenskapen. Det gör att både rättsfall, lagar och annan forskning ska tolkas och analyseras. Med en hermeneutisk teori analyserar man olika delar var för sig men i ett helhetsperspektiv. De olika delarna kan alltså inte förstås isolerat.¹⁸ *Claes Sandgren* menar att ett rättsvetenskapligt ämne består dels av *analys*, dels av en *syntes*. Själva syntesen är att man förenar delarna till en helhet och ser mönster och samband. Analysen är att bryta ner och granska och analysera. Det bildar en så kallad *hermeneutisk cirkel* som innehåller både helhet, delar och tolkning. Den här uppsatsen fokuserar mycket på rättsvetenskap och enligt *Sandgren* har däremot rättsvetenskapen ett osäkert förhållande till själva teoribildningen. Han menar att rättsvetenskapliga ämnen utmärks mer av sin metod än sin teori och att teorins funktion är att ge tydlighet och en tydlig forskningsfråga.¹⁹ Den här uppsatsen går efter ett liknande synsätt eftersom metoden är mer styrande än teoribildningen.

Den hermeneutiska teorin passar ihop med ämnen inom mänskliga rättigheter eftersom de har flera aspekter: det juridiska, sociala, historiska, kulturella och socioekonomiska etc.²⁰ Uppsatsen har en induktiv ansats eftersom det passar ihop med en kvalitativ textanalys och juridisk metod.

¹¹ Andersson, Kaldal 2020 s.21, s.

¹² SOU 2019:32 s.23-24

¹³ Andersson, Kaldal 2020 s.31-32

¹⁴ Andersson, Kaldal 2020 s.39-40, s.96

¹⁵ Remissvar från Unicef 2019-09-12:s.2-4

¹⁶ ÅM 2019-1256 s.3-4

¹⁷ Yttrande Svea hovrätt 2019/529 s.2-3

¹⁸ Sandgren 2021 s.80-82

¹⁹ Sandgren 2021 s.81

²⁰ McConnel Smith 2018 s.3-4 s

Barnrättsperspektiv

Som ett normgivande perspektiv och förhållningssätt används ett barnrättsperspektiv. Barnrättsperspektivet är inte ett teoretiskt perspektiv utan mer en grundhållning och ett förhållningssätt. Det centrala är att det ser barnet som något mer än ett "bihang" till föräldern,²¹ vilket är en stor risk om barnet enbart ses som ett utomstående vittne till grund brottet.

Barnrättsperspektivet är något som främst utarbetats i samband med Barnkonventionen och Barnrättskommittén. Det som utmärker barnrättsperspektivet är just den autonoma synen på barnet och barnet som rättighetssubjekt²². Ibland dyker även begreppet *barnperspektiv* upp vilket är ett bredare begrepp med olika aspekter som att lyssna till barnets perspektiv och att se saker utifrån ett barnperspektiv.²³ Barnrättsperspektivet är en del av barnperspektivet men det handlar i första hand om en skyldighet att förverkliga barnets mänskliga rättigheter och barnets bästa. Ett barnrättsperspektiv ska alltså inte ses som en personlig tolkning av ett barns situation utan ska utgå från lämpliga åtgärder och barnets rättigheter utifrån Barnkonventionen.²⁴

Svårigheter med barnrättsperspektivet är att det kan vara svårt att "översätta" till juridisk metod. Dels är barnrättsperspektivet i första hand utformat att användas utifrån Barnkonventionen. Barnrättsperspektivet är nära sammanlänkat med Barnkonventionens fyra ledande principer. Tre av principerna är särskilt angelägna i frågan om barn fridsbrott: Art 6-Rätt till liv och utveckling, Art 12-Rätt att komma till tals och Art. 3 principen om barnets bästa. Barnrättsperspektivet kan ibland bli vagt och ibland för generellt. Exempelvis ska det utgå från principen om barnets bästa vilket i sig är en bedömningsfråga som lämnar mycket till rättstillämparen.²⁵

Anknytningsteorin

Anknytningsteorin kommer att användas som en utgångspunkt vad gäller den särskilda sårbarhet barnet befinner sig i, när det ofta handlar om situationer där båda föräldrarna är inblandade. Anknytningsteorin som utvecklades av barnpsykiatriker John Bowlby är relevant i sammanhanget eftersom den handlar om barnets psykologiska band till föräldern eller barnets närmaste vårdare. Teorin betonar vikten av anknytning och betydelsen det har för barnets fortsatta utveckling. Enligt teorin är anknytningen biologisk och exempelvis spädbarn kommer oftast knyta an till sin förälder, oavsett föräldrarnas omsorgsförmåga.²⁶ När det gäller barn som bevittnar våld mellan närstående sätts barnen i en situation som enligt anknytningsteorin är mycket svårare än om våldet begås av någon okänd person. Enligt anknytningsteorin blir våldets konsekvenser allvarligare eftersom barnet tvingas knyta an till samma förälder som är våldsutövande eller som inte kan skydda dem än om förövaren skulle varit någon okänd. Barnet riskerar också att få ett så kallat *desorganiserat anknytningsmönster* till föräldern. Den

²¹ Grahn-Farley 2019, s.13-14

²² Grahn-Farley 2019, s.18-19

²³ SKL-Barnrättsperspektiv s.7-10

²⁴ Socialstyrelsen Vägledning för barnhälsovården s.24-26

²⁵ Grahn-Farley 2019, s.15,50-52

²⁶ Broberg, Almqvist 2003, s.106-110

desorganiserade anknytningen bygger till stor del på rädsla och att föräldern inte utgör den trygghet som barnet söker.²⁷

Metod

Jag använder en kvalitativ textanalys, eftersom den är lämpligast för att analysera text. Den ger också möjlighet till att analysera detaljer i ett material. Den kvalitativa textanalysen har en induktivt synsätt mellan teori och metod.

Den här uppsatsen fokuserar på en lags rättstillämpning, därför använder jag en rättsanalytisk metod. Den rättsanalytiska metoden är en form av juridisk metod, som syftar till att analysera rätten. Den går alltså utöver den rättsdogmatiska metoden vilket beskriver och fastställer gällande rätt.

En rättsanalytisk metod är också baserat på ett synsätt som menar att ett rättsligt problem har flera alternativa legitima lösningar. Alltså kan en rättsanalytisk metod användas både för att fastställa, analysera, och ifrågasätta rätten.²⁸ Det överensstämmer med uppsatsens syfte och frågeställningar som handlar om att analysera svårigheterna i tillämpningen av en lag. Den överensstämmer också med ämnet barnfridsbrott, då den utgår ifrån att det rättsliga problemet inte har något rätt svar. Det lämnar också rum för en mer öppen argumentation som kan utgå från ett visst perspektiv eller tolkning.²⁹

Jag har valt fyra rättsfall som berör barnfridsbrott. Jag har använt rättsfallen för att kunna se hur straffbestämmelsen om barnfridsbrott tillämpas i praktiken. Genom rättsfallen kan man se hur domstolen tolkar vissa begrepp. Samt om domstolen i någon mån har beaktat ett barnrättsperspektiv.

Material

Material som används är lagar: Lag 2021:97, Brottsbalken och Barnkonventionen. Annat material är: SOU:s, propositioner, remissvar och rapporter från exempelvis Allmänna Barnhus. Jag använder också litteratur om straffrätt och barnpsykologi. Jag använder också SOU 2019:32 *Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord*.

Materialet är avgränsat till barn som bevittnat våld mellan närstående. Det är ofta sammanlänkat med mäns våld mot kvinnor, men använder endast material som direkt handlar om barnets situation. Hittills finns inga vägledande domar från HD. Däremot används fyra avgöranden från tingsrätter från 2021, efter att lagen trädde i kraft.

Tidigare forskning:

MR-baserade ämnen är ofta tvärvetenskapliga och det krävs att man inhämtar forskning från flera områden.³⁰ I det här fallet handlar det om barns rättigheter och mer specifikt

²⁷ Broberg, Almqvist 2003, s.186-187

²⁸ Sandgren s.53-54

²⁹ Sandgren s.55

³⁰ McConell, Smith 2018 s.158

om barns rätt till frihet från våld. Det innefattar både svensk lagstiftning, rättstillämpning och internationell MR-lagstiftning

Forskning inom utvecklingspsykologi och barns påverkan av våld används för att visa de konsekvenser det kan få för barn som upplever våld. Viss forskning om mäns våld mot kvinnor används eftersom det ofta går ihop med ämnet barn som upplever våld. Jag använder exempelvis: *Allmänna Barnhusets nationella kartläggning* om våld mot barn. Begrepp som *normaliseringsprocessen*³¹, som ofta används i forskning om mäns våld mot kvinnor, tas upp. Däremot bara från ett perspektiv som berör barn. Studier visar också att barn som upplevt våld mellan föräldrar löper större risk att själva uppleva våld eller utsätta andra för våld i relation, längre fram i livet.

Jag använder SOU som är framtagna av sakkunniga inom det aktuella området, exempelvis: åklagarmyndighet, polismyndighet, brottsoffermyndigheten, universitet och tingsrätter. Eftersom lagbestämmelsen om barnfridsbrott trädde i kraft i juli 2021, finns begränsad forskning om hur lagen tillämpats. Praxis har därför inte hunnit byggas upp.

För att tillämpa en MR-ansats ska mänskliga rättigheter ses i sin kontext och beaktar flera faktorer: juridiska, sociala, samhälleliga och psykologiska.³²

Avgränsning

Forskningsfältet är avgränsat geografiskt till Sverige. Med barn menas personer under 18 år. Specifikt behandlar uppsatsen barn som bor i Sverige och har bevittnat våld mellan närstående. Det blir alltså en bred grupp som inte kan ses som homogen. Det finns många andra aspekter som spelar in som uppsatsen inte går in på. Exempelvis genusaspekten, hur våld och bevittnande av våld skiljer sig mellan pojkar och flickor. Det finns också särskilt utsatta grupper av barn som exempelvis barn med funktionsnedsättningar och barn utsatta av hedersrelaterat våld och förtryck.³³ Olika typer av våld kan ofta överlappa varandra och barn kan utsättas för flera typer av våld.³⁴

Straffbestämmelsen om barnfridsbrott innehåller också en punkt om uppmaning eller annan psykisk påverkan att begå självmord.³⁵ Har avgränsat och inte tagit med den delen av brottet.

³¹ ROKS-Barn som upplevt våld s.12-13

³² McConell, Smith 2018 s.3

³³ Våld mot barn 2016 s.43-46

³⁴ Våld mot barn 2016 s.53

³⁵ Brb kap 4 .7, SOU 2019:32 s.24-25

Förkortningar

BK Barnkonventionen FN:s konvention om barnets rättigheter, 1989

Barnrättskommitten FN:s kommitté för barnets rättigheter

Brb Brottsbalk (1962:700)

Ds. Departementsserien

Dr. Kommittédirektiv

FB Föräldrabalken (1949:381)

HD Högsta domstolen

NJA Nytt juridiskt arkiv

SOL Socialtjänstlag (2001:453)

SOU Statens offentliga utredningar

MR Mänskliga rättigheter

1.1 Barn som bevittnar våld mellan närstående

Våld mot barn är ett allvarligt samhällsproblem som dessutom oftast sker i det dolda alltså i hemmet.³⁶ Det finns också ett stort mörkertal av barn som bevittnar våld i hemmet som aldrig kommer till sociala myndigheters kännedom.³⁷ Enligt Linn Pantzar, chefsrådmann i Eskilstuna tingsrätt, lever mer än 200 000 barn i Sverige i hem där olika former av våld förekommer. Det är ungefär vart tionde barn.³⁸ Det finns olika definitioner av barnmisshandel eller våld mot barn. FN:s barnrättskommittés³⁹ definition av våld mot barn innefattar alla former av fysiskt och psykiskt våld, försummelse, exploatering, sexuella övergrepp under vård av förälder, vårdnadshavare eller annan person som har hand om barnet.

Den här uppsatsen handlar om barn som bevittnar våld mellan närstående. Samtidigt är det bra att vara medveten om att olika typer av våld mot barn ofta kan överlappa varandra.⁴⁰ Att bevittna våld mellan närstående innebär också en ökad risk för att bli utsatt för fysiskt våld, sexuella övergrepp och försummelse.⁴¹ Forskning och *Allmänna Barnhusets nationella kartläggning* undersökning visar att psykisk

³⁶ Våld mot barn 2016 s.8-9

³⁷ Ds.2004:56 s.33-35

³⁸ Föreläsning Linn Pantzar

³⁹ CRC/C/GC/13 s.4

⁴⁰ Våld mot barn 2016 s.53-55

⁴¹ Dir.2018:48 s.2

misshandel kan ge lika allvarliga konsekvenser som fysisk misshandel.

På kort sikt kan barns bevitnande av våld leda till psykosomatiska besvär:sömnsvårigheter, koncentrationssvårigheter, oro och ångest. *Kartläggningen* visar också att det finns en ökad risk för självskadebeteende och självmordstankar, jämfört med barn som inte upplevt våld⁴². För barn som upplever våld under längre perioder, skapas en långvarig stress. Den långvariga stressen påverkar barnets hjärna och hjärnans strukturering.⁴³ Den psykiska traumatiseringen leder ofta till att barnet tvingas hitta olika strategier för att kunna hantera situationen. Vissa barn kan exempelvis sätta på sig hörlurar för att blockera ut ljud eller hitta olika sätt att bedöva sina känslor.

Med stöd av anknytningsteorin kan barnfridsbrott tolkas som särskilt allvarliga och komplexa då det handlar om personer som ska utgöra barnets trygghet. Enligt anknytningsteorin är anknytningen en viktig del av barnets personlighetsutveckling. Det gäller särskilt under den tidiga barndomen då barn redan som spädbarn utvecklar ett så kallat anknytningssystem reglerat av det psykologiska bandet till föräldern. När ett barn utsätts för våld inom familjen kommer barnet fortfarande att knyta an till föräldrarna. Det blir särskilt komplext eftersom barnet hamnar i en situation där den våldsutövande föräldern både är den som aktiverar och rubbar anknytningssystemet. Anknytningen gör att barnet instinktivt vill söka skydd hos föräldern samtidigt som föräldern orsakar rädsla hos barnet. Barnet riskerar att utveckla ett så kallat desorganiserat anknytningssystem.

Ett tidigt rubbad anknytning kan påverka den framtida psykiska hälsan eftersom den tidiga anknytningen är viktig för hur barnet lär sig att reglera sina känslor och sina relationer till andra. Att se exempelvis sin mamma bli misshandlad skapar ytterligare en dimension av utsatthet.

Skam och skuld känslor hos barn som bevitnar våld är väldigt vanligt förekommande.⁴⁴ Sammanfattningsvis kan sägas att anknytningsteorin bekräftar att barnet kommer att fortsätta knyta an till en våldsutövande förälder och den förälder som blir utsatt för våldet.

Men eftersom anknytningen blir otrygg och desorganiserad, påverkas viktiga delar av barnets utveckling. Det leder till både kortsiktiga och långsiktiga konsekvenser för barnets psykiska hälsa och mående. Samtidigt påverkas barn på olika sätt och i olika grader där olika faktorer spelar in som: barnets ålder, personliga egenskaper, övrig utsatthet, stöd runtomkring och hur länge våldet pågår och i vilken omfattning våldet begås.⁴⁵

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (ROKS) menar att barn som bevitnar våld mellan närstående befinner sig i en beroendeställning. Barnen fortsätter ofta att måna om sina föräldrar. Barnet hamnar i en lojalitetskonflikt,⁴⁶ där barnet kan känna en lojalitet mot den våldsutövande föräldern och resten av familjen. Barnet kan också ha en rädsla av att inte bli trodd och en oro för vad som ska hända

⁴² Våld mot barn 2016 s.47-49

⁴³ Dir.2018:48 s.3

⁴⁴ Broberg, Almqvist 2003s.106-110

⁴⁵ ROKS-Barn som upplevt våld s.97-98

⁴⁶ .Ovreeide 2010 s.192-193

efter att han/hon berättat om övergreppen.⁴⁷

Det kan också vara bra att förstå att barnet kan ha ambivalenta känslor gentemot sin pappa/styvpappa. Barnet kan uppleva motstridiga känslor som ilska och skuld samtidigt som barnet saknar och oroar sig för sin pappa.⁴⁸

Normaliseringsprocessen är ett begrepp som ofta används när det handlar om mäns våld mot kvinnor. *Normaliseringsprocessen* gör att den som utsätts för våldet successivt ser våldet som något normalt. Det gör också att den drabbade ofta lägger skuld och ansvar på sig själv istället för på den som utövar våldet. Även om begreppet främst används för att beskriva kvinnans process så är normaliseringsprocessen i högsta grad även något som barnet går igenom⁴⁹. Redan från treårsåldern kan barn se sig själv som orsak till en händelse.⁵⁰ Yngre barn har också ett begränsat minne och kan i vissa fall inte komma ihåg hur det såg ut i familjen utan våld.

1.1.1 Gällande rätt och lagändringen i brottsbalken

Det straffrättsliga skyddet för barn som bevittnar våld och andra brottsliga handlingar i hemmet är högst begränsat⁵¹. Enligt Socialtjänstlagen har barn som bevittnat våld setts som brottsoffer 5 kap. 11 § SoL. Däremot har barn som bevittnat övergrepp och våld mellan närstående inte haft rättslig status som brottsoffer enligt Brottsbalken.⁵²

År 2003 infördes däremot en straffskärpningsgrund i BrB 29 kap 2S8. Det innebär att vid bedömning av ett brotts straffvärde ska det beaktas om brottet varit *ägnat att skada tilliten hos barnet, i förhållande till den närstående*.⁵³

Men eftersom barnet inte sågs som målsägande betyder det att föräldern kunde hindra barnet från att vittna.⁵⁴ Ur ett barnrättsperspektiv har barnet som bevittnar våld setts mer som ett vittne och alltså inte kunnat få rättslig status som målsägande. Men i och med lagbestämmelsen om barnfridsbrott kan barnet få ett större straffrättsligt skydd. Ett av kraven på kriminalisering är att själva gärningen är så allvarlig att en kriminalisering anses nödvändig. Det måste också anses att en kriminalisering är ett effektivt medel för att motverka gärningen. Det ska därmed ha en normerande effekt på beteendet. Det ska också vara klarlagt att inga befintliga sanktioner eller åtgärder kan ersätta en kriminalisering.⁵⁵

Det framkom att den här gruppen barn riskerar att bli osynliga både hos polisen, socialtjänsten, hälso-sjukvård och inom rättsväsendet. I det här fallet ansåg man att skälen för en ny kriminalisering vägde tyngre än skälen att inte införa en ny kriminalisering.⁵⁶

Bestämmelsen i Brottsbalken om barnfridsbrott lyder: **Brb 4 kap 3 §** *Den som begår en brottslig gärning döms, om gärningen har bevittnats av ett barn som är närstående*

⁴⁷ Brotts mot barn, Åklagarmyndigheten s.4-5

⁴⁸ ROKS-Barn som upplevt våld s.41

⁴⁹ ROKS-Barn som upplevt våld s.15

⁵⁰ Ovreeide 2010 s.148.

⁵¹ Dir.2018:48 s.4-5

⁵² Handläggning av brott i nära relation, Åklagarmyndigheten s.25

⁵³ Ds. 2004:56 s.32-44

⁵⁴ Dir 2018:48 s.5

⁵⁵ Föreläsning Linn Pantzar

⁵⁶ SOU 2019:32 s.184-185

*eller tidigare närstående till både gärningsmannen och den som gärningen begås mot, för barnfridsbrott till fängelse i högst två år. Om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader. Det som utgör en brottslig gärning är de som tas upp i Brb 4,3,6,12 kap 4 b exempelvis misshandel, hemfridsbrott,olaga tvång och hot,ofredande, sexuellt ofredande och dråp. Den allvarligaste formen av barn fridsbrott är när ett barn bevittnar att en närstående dödas av en annan närstående.Gärningen kan då bedömas som av särskilt skrämmande och traumatisk art. Brottet kan då ingå i grov fridskränkning.⁵⁷ **Brb 4 kap 3 §** Om brottet är grovt, döms för grovt barnfridsbrott till fängelse i lägst nio månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om den gärning som har bevittnats har varit .av mycket allvarlig art eller om gärningsmannen visat särskild hänsynslöshet.*

Barnfridsbrott innebär två nya eller förändrade bestämmelser, förutom den nämnda straffbestämmelsen i Brb. Dels en ändring i lagen om särskild företrädare för barn (1999:997)⁵⁸ Det innebär att uppdraget om särskild företrädare utvidgas. Den särskilda företrädaren ska bland annat se till att barnet har information och känner sig trygg inför deltagandet i utredningen och informera barnet om utfall av förundersökningen och rättegången.⁵⁹ Lagändringen om särskild företrädare är en viktig del ur ett barnrättsperspektiv och överensstämmer med *Art.12 i BK om barnets rätt att komma till tals*. Barnfridsbrott gör också att det sker en ändring i brottsskadelagen⁶⁰. Det betyder att den särskilda rätt till brottsskadeersättningen ersätts med att barnet kan få rätt till skadestånd. Barnets särskilda företrädare har också ansvar att hjälpa till med skadestånds hanteringen.⁶¹

För att straffbeläggas som barnfridsbrott krävs dels att grundbrottet exempelvis en misshandel är styrkt. I många fall betyder det att grundbrottet och barnfridsbrottet kommer prövas i samma rättegång.Barnfridsbrottet ska också kunna prövas efter grundbrottet. Det krävs också att barnet ska vara under 18 år och närstående till både gärningspersonen och den som utsätts för brottet. Gärningspersonen och den som utsätts för grundbrottet måste också vara närstående till varandra. Barnfridsbrottet räknas som ett handlingsbrott och har ett nära samband med grov kvinnofridskränkning. Det som menas med närstående kan härledas till det som omfattas av närstående i de grova fridskränkningssbrotten i Brb 4 kap 4. Vanligast förekommande är att det handlar om barnets pappa eller styvpappa som utövar våld mot barnets mamma. Närstående kan också vara någon som gärningspersonen varit gift eller sambo med. Den våldsutsatta kan också vara barnets syskon, styvsyskon eller nära släkting.⁶² Det är den som begår grund brottet mot en närstående som är ansvarig för barnets bevittnande av brottet. Barnfridsbrott kräver också *uppsåt*, alltså bara handlingar som begås uppsåtligen kan straffas. Alla typer av uppsåt:

⁵⁷SOU 2019:32 s.270

⁵⁸ (1999:997)

⁵⁹SOU 2019:32 s.22

⁶⁰ (2014:322),SOU 2019:32 s.21

⁶¹ Föreläsning Linn Pantzar

⁶²SOU 2019:32 s.265-266

avsiktsuppsåt, insiktsuppsåt och likgiltighetsuppsåt räknas.⁶³

Det som är avgörande är om brottet anses innehålla moment som kan skada barnets tillit eller förtroende i förhållande till barnets närstående. Det krävs också att barnet har bevittnat delar av grundbrottet. Det innebär att barnet antingen ska ha sett eller hört exempelvis misshandeln. En bedömning måste göras. Dels om barnet befunnit sig i sådan nära anslutning exempelvis i samma lägenhet så att barnet har kunnat uppfatta gärningen. Dels uppfattat gärningen i sådan utsträckning att de riskerar att skada barnets tillit till den närstående. Barnet behöver alltså inte ha bevittnat hela händelsen. Det ska gå att tillämpas även på små barn som inte kan berätta om händelsen, om det går att fastställas att barnet varit närvarande. Hänsyn ska också tas till barn med funktionsnedsättningar som på olika sätt kan ha svårare att göra sig hörda. Om ett barn inte har svenska som modersmål ska självfallet det beaktas.

Begreppet *bevittna* är hämtat från *Brottsoffermyndighetens praxis*.⁶⁴ Att begreppet *bevittnas* används har fått kritik av exempelvis barnrättsorganisationer som menar att flera situationer där barn *upplever* våld kommer falla utanför straffområdet. Exempelvis om barnet inte var hemma och bevittnade våldet men kommer hem till ett sönderslaget hem och ser fysiska skador på sin mamma. UNICEF Sverige menar att det är viktigt att själva begreppet *bevittnandet* ska kunna tolkas brett.⁶⁵

1.2 Tillämpning av barnfridsbrott och rättsfall

Att utreda brott mot barn särskilt inom straffrätten ställer höga krav på kunskap inom en rad områden. Beviskraven i brottmål är alltid högt ställda och måste vara ställda *bortom rimligt tvivel*.⁶⁶ Dessutom innebär det särskilda bevisvårigheter att utreda barns bevittnande av våld.⁶⁷ Därför kommer de allra flesta polisanmälningar om brott mot barn inte leda till åtal. Även om domstolen har möjlighet att beakta barnets bästa, barnets rätt till att göra sig hörd och beakta barnets har ett särskilt skyddsvärde, har barn ofta svårt att hävda sig rättsligt.⁶⁸ En svårighet är domstolens bedömning av hur barnet återger sin berättelse. Många aspekter måste vägas in exempelvis barns minnesförmåga, språkförmåga och psykologiska utveckling. Om domstolen bedömer barnets berättelse som exempelvis vag eller utan detaljer riskerar det att påverka bevisvärdet negativt. Flera försvårande omständigheter är att brottet begåtts av någon

⁶³ SOU 2019:32 s.200

⁶⁴ Föreläsning Linn Pantzar

⁶⁵ Remissvar UNICEF Barnfridsbrottet s.2-4

⁶⁶ Andersson, Kaldal 2020 s.21

⁶⁷ Handläggning av brott i nära relation, Åklagarmyndigheten s.25

⁶⁸ Dir 2018:48 s.5-6

som är närstående till barnet. Ur ett perspektiv i bevisföring är barnets berättelse i brottmål särskilt viktig. Eftersom det ofta saknar vittnen och dokumentation av skador⁶⁹. Till sist är det särskilt komplicerat att bedöma yngre barns berättelse om ett brott. Även i de fallen där barn hörs läggs många åtal ner på grund av att barns berättelse får ett lågt bevisvärde.⁷⁰Till sist måste beviskravet vara ställt utom rimligt tvivel i alla brottmål. På grund av detta måste osäkerheter uteslutas, innan man kan döma någon för ett brott.

I praktiken betyder det att en domstol inte kan sätta beviskravet lägre på grund av att våld mot barn, i hemmet är svårbevisat som brott. Beviskravet kan inte ställas lägre på grund av principiella grunder som exempelvis barnets bästa. Principen om fri bevisprövning gäller alltid och innebär att bevisprövningen ska vara objektiv,prövas fritt och inte baseras på normativa antaganden.⁷¹

1.3. Barns särskilt skyddsvärda intresse

Principen om barnets bästa finns varken i Brb eller RB. Principen om barnets bästa kan vara en central fråga i familjerättsliga mål som exempelvis vårdnads mål.⁷² Men när det gäller brottmål kan barnets bästa inte vara en central fråga i bedömningen. Däremot kan barnets särskilda sårbarhet och utsatthet beaktas. Barn anses ha ett särskilt *skyddsvärt intresse* och ett brott som begås mot ett barn kan rubriceras som allvarligare,än om samma brott begåtts mot en vuxen.⁷³ Straffrätten har en uppgift att skydda särskilt skyddsvärda intressen som barn som bevittnat våld inom familjen. Att barnet befinner sig i en särskilt utsatt situation kan beaktas när det gäller brottets svårighetsgrad. Samtidigt är det bra att komma ihåg att straffrättens funktion att skydda barn från våld är begränsad.⁷⁴

Sammanfattningsvis kan sägas att det finns ett begränsat men visst utrymme att beakta barnet, som ett särskilt skyddsvärt intresse. Däremot är principen om barnets bästa något som är svårt att tillämpa i brottmål⁷⁵. Det som det däremot finns utarbetat praxis om är barnanpassade rättsprocesser. Exempelvis spelar man in videoförhör med barnet under förundersökningen och spelar upp under huvudförhandlingen. På det sättet slipper barnet närvara i domstolen och slipper motförhör.⁷⁶ Däremot finns en risk att ett direkt förhör i rätten kan ha högre bevisvärde. Om barnet är under 15 år bör åklagaren göra en bedömningen under förundersökningen om barnet eventuellt ska

⁶⁹ Andersson,Kaldal 2020 s.87-88

⁷⁰ Andersson,Kaldal 2020 s.36-38

⁷¹ Andersson,Kaldal 2020 s.38

⁷² Barnombudsmannens Årsrapport 2020 s.37-39

⁷³ Andersson,Kaldal 2020 s.27-32

⁷⁴ Andersson,Kaldal 2020 s.21-22

⁷⁵ Barnombudsmannens Årsrapport 2020 s.37

⁷⁶ Andersson,Kaldal 2020 s.36

höras i rätten.⁷⁷ Men i de allra flesta fall spelas video förhöret från förundersökningen upp under huvudförhandlingen. Det kan ses som förenligt utifrån ett barnrättsperspektiv och barnperspektiv.

I och med att barnet som målsägande i barnfridsbrott får en särskild företrädare stärks också barnets rätt att göra sig hörd. Att Barnkonventionen inkorporeras i svensk lag 2020 kan också stärka barnet som ett *särskilt skyddsvärt intresse* och *principen om barnets bästa*.

2. Avgöranden från tingsrätt rörande barnfridsbrott

Som exempel används fyra domar rörande barnfridsbrott från tingsrätten. Alla är från 2021 och den tilltalade är pappa eller styvpappa till barnen i fråga. Grundbrottet handlar om misshandel och olaga hot. I ett av fallen dömdes pappan enbart till grundbrottet. I de andra fallen dömdes pappan till barnfridsbrott, men inte i alla led. De två sistnämnda rättsfallen handlar om barn som bevittnat sitt syskon, bli utsatt för våld.

Rättsfallen analyseras utifrån uppsatsens frågeställningar. Exempelvis hur domstolen tolkat begreppet *bevittna* och svårigheter med bevisföring. Det tas också upp ur ett barnrättsperspektiv, särskilt BK:s Art 12 om rätten att göra sig hörd.

Etisk kommentar: Inga namn på tilltalade eller målsägande har tagits med. Istället används benämningen "pappan", "mamman", "dottern" eller "sonen". Inga detaljer om familjens situation har tagits med, utan endast det som är relevant för barnfridsbrottet. På grund av att rättsfallen innehåller barnens i fråga fullständiga namn och personuppgifter är målnummer ej utskrivna. Vilket tingsrätt rättsfallen är ifrån finns däremot utskrivet.

Rättsfall 1 ⁷⁸

I det första fallet döms den tilltalade pappan till 9 månaders fängelse för olaga hot 4 kap 5 § 1 st Brb och barnfridsbrott 4 kap 3 § 1 st 1 Brb. Mamman som utsattes för grundbrottet och dottern som bevittnat brottet fick skadestånd.

I korta drag handlar det om en situation i hemmet där pappan har kastat en vas mot sin fru och hotat att döda henne. Han har sedan hämtat en kniv och sprungit efter henne med kniven och huggit i luften. Dottern född år 2013 befann sig i samma rum hela tiden. Hon sprang sedan med mamman ut ur lägenheten när pappan kom efter med kniven. Eftersom barnet inte närvarar i tingsrätten spelas barnförhöret upp istället. Dotterns berättelse ansågs som självupplevd. Både mammans och dotterns berättelser ansågs trovärdiga. Här har man också tagit hänsyn till att varken mamma eller dotter har svenska som modersmål. Under förhöret med dottern har förhørsledaren upprepat frågorna eftersom dottern inte kunde flytande svenska. Men hon har flera gånger berättat vad pappan gjort och gestikulerat för att visa att han höll kniven. Hon har alltså fått göra sin röst hörd på ett sätt som överensstämmer med *BK-Art 12*. När polisen

⁷⁷ Brott mot barn, Åklagarmyndigheten s.27

⁷⁸ Södertörns Tingsrätt Rättsfall 1

kom till hemmet hittar de kniven i soffan vilket överensstämmer med larmsamtalet.

Åklagaren hänvisade till utredningen och menar att det är ställt utom allt rimligt tvivel att pappan begått handlingarna. En viktig faktor i att han döms till barnfridsbrott var att dottern befunnit sig i samma rum och pappan var fullt medveten om detta. Enligt tingsrätten begick han gärningen med uppsåt enligt Brb 4 kap 5 § 2 st. I det här fallet blev det inga oklarheter kring om dottern *bevittnat* gärningen eftersom hon befann sig i samma rum. Tingsrätten menar att pappan betett sig *hänsynslöst* för att han hotat mamman med kniven med dottern i rummet. Men det ses inte som en *tillräckligt försvårande omständighet* för att hotet ska anses som grovt. Samtidigt framkommer det i domen att dottern varit väldigt rädd och sa till mamman “spring för han vill döda dig.” Så i viss mån skulle barnets *skyddsvärda intresse* kunnat beaktats mer. Men domstolen menar att händelsen var kortvarig och att pappan inte nuddade mamman med kniven utan ville jaga ut henne ur lägenheten. Det blir klart i domen att dotterns rädsla för att själv utsättas för fysiskt våld inte vägs in särskilt. Man ser till sist att barnets skyddsvärda intresse inte är centralt i brottmål som detta.

Rättsfall 2⁷⁹

I det andra fallet döms styvpappan till fyra månaders fängelse och skadestånd för olaga hot mot sin sambo. Han döms inte till barnfridsbrott. I korta drag handlar fallet om att styvpappan och hans sambo “mamman” befinner sig i sovrummet. Mammans 15-årige son är i sitt rum bredvid. Även en 3-årig son finns på plats men sover genom hela händelsen. Den 15-årige hör skrik och bråk. Det är märkbart att styvpappan är full. Han hör också när styvpappan går in i köket och hämtar något ur kökslådan. När han följer efter in i sovrummet ser han att styvpappan håller en kniv och bankar med den i sängen. Sedan ska styvpappa ha tagit kniven och hotat att döda sig själv. Sonen och mamman ska sedan lyckats få bort kniven och lägga undan den. Mamman berättar för sonen att innan sonen kom in i sovrummet har styvpappan hållit i kniven och hotat att döda henne. Men sonen ska inte ha sett eller hört den delen av händelsen.

Tingsrätten ansåg att både mammans och sonens berättelser var trovärdiga och tillsammans med stöd från utredningen ses som tillförlitliga. Styvpappan döms till olaga hot mot mamman. Men frias för barnfridsbrott. I domen kan man se att den största anledningen är att sonen inte har bevittnat den del av händelsen som ses som brottslig, alltså den när styvpappa hotar att döda mamma. Här återkommer frågan om begreppen *bevittna* gentemot *uppleva*. I förarbetena till barnfridsbrott slås det fast att det inte räcker att barnet enbart upplever att våld är “på gång” eller ser följer av våldet. Barnet måste ha uppfattat delar av handlingen som är straffbar exempelvis hotfulla uttalanden eller våld. Däremot behöver barnet inte ha uppfattat hela händelsen. Barnet behöver inte heller befinna sig i samma rum när grundbrottet begås. Men i det här fallet har sonen varken hört eller bevittnat när styvpappan hotade mamman. I domen står det att tingsrätten gjort sin bedömning mycket utifrån det som framkommit

⁷⁹ Södertörns Tingsrätt Rättsfall 2

av den 15-årige sonens egna berättelse. Vilket överensstämmer med ett barnrättsperspektiv, speciell Art 12 i BK-Rätt att komma till tals. Även om sonen bevitnade en obehaglig situation så har han enligt tingsrätten inte sett eller bevitnat själva brottsliga gärningen som avses med barnfridsbrott. Det kom också fram att det är första gången det händer något liknande i familjen. Det framgick också att den 3-åriga sonen sov i samma rum som föräldrarna befann sig i. Men 3-åringen ska ha sovit genom hela händelsen och alltså inte *bevitnat* någonting. Tingsrätten menar att det är *särskilt hänsynslöst* att hota mamman när 3-åringen sover i samma rum. Men det anses inte som en försvårande omständighet i det här fallet. Det här fallet är ett exempel på när grundbrottet inte innefattar fysiskt våld såsom misshandel. Det finns en risk att när grundbrottet är mindre våldsamma brott som olaga hot, kan det bli svårt att styrka ett barnfridsbrott. Svea Hovrätt tog upp det i sitt remissvar och menar att definition av själva *grundbrottet* kan vara för öppen. Problemet blir att medan grundbrottets definition är öppen är rekvisiten utformade efter våldsbrott. Precis som Svea hovrätt menar kan det göra det svårt att utkräva straffansvar när det gäller andra brott än misshandel.⁸⁰

Rättsfall 3⁸¹

I det tredje fallet döms pappan till 6 månaders fängelse och skadestånd för tre fall av misshandel och ett fall av barnfridsbrott. Misshandeln har pappan begått mot sin fru, sin äldsta dotter och sitt brorsbarn. Misshandeln mot frun bestod av: slag, sparkar, skakningar, samt slag i nacken samtidigt som håret hölls i. Misshandeln mot dottern bestod av att pappan drog dottern i håret. Det har skett under samma kväll i en bostad och utomhus, utanför bostaden. Polis tillkallades under brottet och grannar bevitnade moment av brottet som skedde utomhus.

Åklagaren yrkade på att pappan skulle dömas för två fall av barnfridsbrott. Men han blev bara dömd till ett fall. Återigen handlar det delvis om frågor kring barns *bevitnande* av själva grundbrottet, i det här fallet misshandel. Det handlar också om en situation där barnen bara sett delar av händelsen. Enligt straffbestämmelsen behöver barnet inte ha bevitnat hela händelsen. Det var utrett att äldsta dottern hade sett och hört bråk mellan mamman och pappan. Det var också klarlagt att hon varit närvarande vid delar av misshandeln mot mamman. Men tingsrätten menade att dottern inte sett det våld som styrkts av tingsrätten. Alltså ansågs det inte tillräckligt för att anses utgöra ett barnfridsbrott. Däremot blev pappan dömd till barnfridsbrott för att yngsta dottern bevitnat pappans misshandel på äldsta dottern. Den yngsta dottern ska ha sovit i början av bråket, men sedan vaknat.

Det som sticker ut i det här fallet är att yngsta dottern, 7 år vid tillfället, inte förhöordes. Uppgifterna om att hon bevitnat pappas våld mot systemen kommer från den äldre systemen och brors barnet. De menar att den yngsta dottern vaknat och då bevitnat

⁸⁰ Yttrande 2019/529 Svea Hovrätt s.2

⁸¹ Eskilstuna Tingsrätt Rättsfall 3

våldet mot sin syster. Nu räckte deras vittnesmål för att pappan skulle dömas för barnfridsbrott. Men det strider på flera sätt emot barnrättsperspektivet och särskilt BK-Art.12 att lillasystemen inte förhörs. Även utredningen SOU 2019:32 menar att barnets rätt att komma till tals bör förstärkas. Enligt BK artikel 12.2 anges särskilt att barnet ska ha möjlighet att höras i alla domstolsförfaranden och administrativa förfaranden som rör honom eller henne, på ett sätt som är förenligt med nationella procedurregler⁸²

Delvis går det också emot förarbeten till barnfridsbrottet. I SOU 2019:32 klargörs att straffbestämmelsen ska vara tillämplig på små barn eller barn som inte kan berätta. Lillasystemen var 7 år vid tillfället. I domen förklaras inte varför flickan inte hörts, men både den äldre syster och kusinen har det. Flickans ålder kan ha betydelse och ses som en försvårande omständighet. Men inte till den grad att det är skäl för att ej höras. Däremot har HD en försiktighetsprincip. Det kan betyda att eftersom barnet inte hörs i huvudförhandlingen ska uppgifter bedömas med särskild försiktighet.⁸³ Det finns risk att barnets berättelse får ett lägre bevisvärde. Särskilt eftersom det inte kan hållas motförhör med barnet under huvudförhandlingen.⁸⁴ Eftersom beviskraven i brottmål är så höga är det särskilt viktigt att förhör under förundersökningen sker på rätt och barnanpassat sätt. I det här fallet har flickans storsyster och kusin som vittnat om att lillasystemen var närvarande och bevittnade brottet på det sätt som krävs för barnfridsbrott.

Det finns en komplex aspekt av att behöva gå in i rättsprocess mot en förälder. Barnet kan befinna sig i en lojalitetskonflikt och det kan bli en ytterligare jobbig upplevelse. Utredningen menar däremot att skälen att barnet ska delta väger över de nackdelar med att barnet hörs mot föräldern.⁸⁵ Utredningens uppfattning är att samhället måste gripa in och att det inte räcker med insatser från socialtjänsten. Att få göra sin röst hörd kan ses som förenligt med barnets bästa. Att 7-åringen inte hördes kan alltså gå emot exempelvis BK Art 12-rätten att göra sin röst hörd.

År 2015 kritiserade Barnrättskommittén Sverige och rekommenderade att Sverige vidtar åtgärder som stärker rättigheterna enligt Art.12. Barnrättskommittén menar att Sverige bör säkerställa barnets rätt att bli hörd i relevanta ärenden såsom rättsliga förfaranden. Det fick också rekommendation att se till att domstolar och liknande följer principen.⁸⁶

En annan aspekt av fallet är frågor om barnets skydd utanför det straffrättsliga. I det här rättsfallet är föräldrarna gifta och barnen sammanboende med båda föräldrarna. I praktiken kommer det betyda att många barn fortfarande kommer att bo eller ha umgänge med den våldsutövande föräldern. Det kan sätta barnet i en otrygg situation. Det blir tydligt att i många fall kommer åtgärder utanför det straffrättsliga vara nödvändiga. Advokatsamfundet tog upp det här i sitt remissvar. De menar att speciell

⁸² SOU 2020:63 s.528

⁸³ SOU 2019:32 s.38-39

⁸⁴ SOU 2019:32 s.88

⁸⁵ SOU 2019:32 s.23-24

⁸⁶ CRC/C/SWE/CO/5 s.5

kompetens som är nödvändig för och ta hand om de komplexa processer som uppstår hos barnen och deras familjer.⁸⁷

Rättsfall 4⁸⁸

Pappan döms för misshandel, olaga hot och barnfridsbrott. Han döms till fem månaders fängelse, domen överklagades sedan till hovrätten. Misshandeln och olaga hot begick pappan mot sin 14-åriga dotter. Barnfridsbrottet handlar om att den 8-årig lillasystern bevitnade misshandeln av sin 14-åriga syster. I det här fallet fanns både ljudinspelningar från mobil, foton och skärmdumpar på konversationer under bråket. Det fanns också en barnvakt i ett annat rum som hördes som vittne till händelsen. I korta drag handlar situationen om att pappan som ej bor med barnen har kommit och knackat på i lägenheten. Den 14-åriga dottern vill inte släppa in pappan men gör det efter ett tag. I vardagsrummet börjar pappa och dotter tjafsas. Pappan har då hotat dottern med att "slita ut henne ur rummet." Sedan har han hållit fast henne bakifrån och släpat henne mot sovrummet. På vägen till sovrummet får dottern en box med knoge i ansiktet. Sedan kastar pappan ner henne i sängen så hon slår i huvudet. Han letar sedan efter hennes mobil och säger "Lämnar du rummet, slår jag sönder dig." Barnfridsbrottet handlar om att den 8-åriga lillasystern har befunnit sig i samma rum när pappan släpar iväg dottern mot sovrummet. Lillasystern ska ha sett när storasystern får en box i ansiktet.

När det gäller bevisvärderingen i det här fallet, så råder inga större oklarheter vad gäller misshandeln och olaga hotet. Den 14-åriga dottern bedöms som trovärdig. När det gäller barnfridsbrottet är det klarlagt att lillasystern är närvarande när pappan släpar iväg storasystern. I en inspelad ljudfil hör man lillasyster skrika. Storasyter och barnvakten som befann sig i ett annat rum bekräftar att lillasyster varit närvarande. Däremot menar tingsrätten att lillasysters berättelse på en punkt inte överensstämmer med de andras uppgifter. Lillasystern säger att hon var närvarande i sovrummet, men tingsrättens bedömning är att hon inte var närvarande i sovrummet på det sätt hon berättar. Här har man beaktat att det handlar om en 8-åring upplevelse och tagit hänsyn till det. Hon kan mycket väl ha upplevt det som att hon var i sovrummet fast hon kanske egentligen var utanför och hörde ljud från sovrummet. Här har man utgått från *barnets perspektiv*. *Barnets perspektiv* är det enskilda barnets upplevelse, som barnet själv måste få berätta om. Det är alltså inte samma sak som ett *barnperspektiv*, vilket är ett bredare begrepp och i vissa fall kan bli den vuxnes perspektiv på barnet.⁸⁹ Här kan det uppstå bevisvårigheter om ett barns berättelse inte överensstämmer med övriga berättelser och bevis. Men i det här fallet gjorde tingsrätten bedömningen att lillasysters berättelse var trovärdig, trots punkten om att hon inte befann sig i sovrummet.

2.2. Tillämpningen i de nämnda rättsfallen

⁸⁷ R-2019/1173R s.2

⁸⁸ Södertörns Tingsrätt Rättsfall 4

⁸⁹ SKL-Barnrättsperspektiv s.9

I alla fallen är målsägandens alltså barnens berättelser en stor del av bevisningen. I alla fyra fallen har samtal till polisen kommit i nära anslutning till händelsen, strax efter händelsen eller under pågående händelse.

I de valda fallen nämns inte formuleringen *moment som är ägnade åt att skada tilliten*. Men man kan dra slutsatsen att alla inblandade barnen i rättsfallen har fått sitt förtroende till den vuxne skadat. Om det däremot utifrån gärningspersonens håll varit *ägnat att skada tilliten*, blir en bedömningsfråga. Det har en nära koppling till vilken typ av *uppsåt* som varit aktuellt. Oaktsamhetsbrott räknas alltså inte hit, när det gäller barnfridsbrott. Rättsfallen tar däremot hänsyn till om handlingen anses särskilt hänsynslös eller inte.

Enligt utredningen⁹⁰ är det avgörande om brottet *innehåller moment som kan skada barnets trygghet och tillit i förhållande till en närstående person*.⁹¹ Både ur ett straffrättsligt perspektiv och ett barnperspektiv är den delen viktig. Det är särskilt sårbart för barnet att personer som ska utgöra barnets trygghet begår brottet. Att brottet ska innehålla de här momentet är fullt förståeligt. Men Svea Hovrätt menar att formuleringen blir vag och svår att tillämpa. Eftersom de flesta gärningar som kriminaliserats kan antas skada tilliten för ett barn till en närstående⁹². Enligt SOU 2019:32 är det avgörande om gärningen innehåller moment som kan skada barnets tillit till den närstående. Å ena sidan är formuleringen inte ny eftersom den är hämtad direkt från straffskärpningsgrunden i Brb 29 kap 2.8. Men att den är direkt hämtad därifrån kan ha nackdelar. Straffskärpningsgrunden riktar främst in sig på vålds och sexualbrott.⁹³ Det gör att det kan bli oklart när grundbrottet inte är fysiska våldsbrott som misshandel. Det ser man exempelvis i rättsfall 2 där det handlade om olaga hot. Det kan alltså bli svårt att döma till barnfridsbrott, när grundbrottet är "mindre allvarligt" eller inte fysisk våldsamt.

Utifrån de nämnda rättsfallen kan man ändå se att barnet som målsägande kan stärka barnets straffrättsliga skydd, på ett sätt som sällan kunde hänt tidigare. Detta gäller särskilt när grundbrottet är av normalgraden. Som exempel kan fall NJA 2005 tas upp. Här ser man återkommande bedömningsfråga som tas upp i alla nämnda rättsfall. Det gäller barns *bevitnande* av grundbrottet.

I fallet NJA 2005 hade barnen i en familj bevitnat pappans våld mot mamman, vid upprepade tillfällen. Barnen hördes som vittnen. Pappan blev dömd för sina brott mot mamman, bland annat grov kvinnofridskränkning. Det blev också en fråga om pappan hade utsatt barnen för ofredande enligt Brb kap 4.7, för att de *bevitnat* våld. Tingsrätten menade att det utgjorde ett ofredande att låta barnen bevitna våld vid flertal tillfällen. Men hovrätten och HD avsåg detta. De menade att även om *bevitnandet* inneburit ett starkt obehag för barnen och visar på ett hänsynslöst

⁹⁰SOU 2019.32 s.186,193

⁹¹SOU 2019.32 s.186

⁹² Yttrande 2019/529 Svea Hovrätt s.2-3

⁹³ Yttrande 2019/529 Svea Hovrätt s.2-4

beteende av pappan, utgjorde det inte ett ofredande enligt Brb.⁹⁴. Skulle ett liknande fall vara aktuellt idag skulle det antagligen bli åtal för barnfridsbrott. På det sättet skulle barnens straffrättsliga skydd antagligen blivit större. Barnen skulle dels varit målsägande med eget biträde och kunnat få skadestånd. Men som man kan se i de nämnda rättsfallen finns fortfarande oklarheter kring barnets *bevittnande av grundbrottet*. Enligt utredningen krävs det att barnet ska *“befunnit sig i sådan direkt anslutning till händelsen att barnet har uppfattat gärningen.”*⁹⁵ Barnet behöver däremot inte sett eller hört hela händelsen. Men de krävs att barnet uppfattat gärningen, på ett sådant sätt att det kan skada barnets tillit och förtroende till föräldern eller den närstående.

Utifrån ett barnrättsperspektiv har tre av fyra rättsfall hört alla barnen som är målsägande. Det överensstämmer med Art 12-rätten att göra sig hörd. Tingsrätten har också beaktat att ett av barnen inte hade svenska som modersmål.

Utifrån barnrättsperspektivet är att problematiskt att lillasyster inte hördes alls i fall 3.

Barnets bästa som är en grundpelare i Barnkonventionen nämns inte i någon av rättsfallen. Det är inte särskilt förvånande. I *Barnombudsmannens årsrapport 2020*, framkom att *“barnets bästa”* inte nämns i de tingsrättsdomar de granskat.⁹⁶ Barnets bästa har ofta betydelse i familjerättsliga mål men brottmål ser annorlunda ut. Barnkonventionens inkorporering och principen om barnets bästa verkar inte haft någon betydelse i de nämnda rättsfallen. Enligt BK vägledande princip om barnets bästa, bör den ges särskilt vikt vid avvägningar.⁹⁷ Det blir tydligt att det kanske kan bli så i exempelvis vårdnadsfall men inte i brottmål. Däremot kan man anta att barnets rätt att göra sig hörd, är förenlig med principen om barnets bästa.

Det framgår inte heller av rättsfallen om man har beaktat exempelvis normaliseringsprocessen. I rättsfall nummer 2 nämns exempelvis att det är första gången någonting liknande händer i familjen. Samtidigt står det att sonen är van vid skrik och bråk mellan mamman och styvpappan. Det visar att våldets olika mekanismer kan vara svåra att *“översätta”* till straffrätten. Sammanfattningsvis kan man se att tillämpningsområdet är öppet för tolkning, på ett sätt som inte alltid kommer vara till barnets fördel. På samma sätt ger vissa rekvisit en otydlig bild av vad som är straffbart. Det kan också uppstå situationer som i rättsfall 2 där gärningspersonen döms för grundbrottet, men inte barnfridsbrottet.

Rättsfallen visar att barnet som målsägande kan ge ett ökat barnrättsperspektiv. Särskilt när det gäller att få göra sin röst hörd och få ett eget biträde. Samtidigt är ett rent barnrättsperspektiv hämtat av Barnrätt Kommitten och utgår enbart från BK. Alltså fungerar det inte många gånger i praktiken. Exempelvis ska det enligt BR-kommitten ske så kallade konsekvensanalyser i fall där barn är inblandade. En barnkonsekvensanalys är tänkt att kunna förutse konsekvenser om vad som är det bästa för barnets utveckling, både på lång och kort sikt. *Den allmänna kommentaren nr 14* rekommenderar att en barnkonsekvensanalys görs på samtliga nivåer⁹⁸. Men rättsfallen

⁹⁴ NJA 2005 åtalpunkt 3.1.

⁹⁵ SOU 2019:32 s.20-21

⁹⁶ Barnombudsmannens Årsrapport 2020 s.25

⁹⁷ Leviner, Zillen 2020 s.72-75

⁹⁸ CRC/C/GC/14.s.72-75

visar att *Barnkonventionens principer och barnrättsperspektiv* är begränsade på många sätt. Dels tillämpas det ofta inte i rättsprocesser. Exempelvis så kallade *barnkonsekvensanalyser* tas inte upp i utredningen alls. Det blir tydligt att *Barnkonventionen* i svensk lag inte automatiskt ökar barnets rättigheter.. Även om *Barnkonventionens* juridiska status anses högre efter en inkorporering, lämnas det mesta upp till rättstillämparen i det enskilda fallet. Förutom Art 12- rätten att göra sig hörd, verkar det tveksamt om BK:s inkorporering i sig ökar det enskilda barnets straffrättsliga skydd.

2 Analys: Svårigheter i tillämpningen

En konsekvens av införandet om barnfridsbrott är att anmälningar kommer öka och på så sätt kommer belastningen hos domstolar och polis öka.⁹⁹ Det är uppenbart att det kommer bli mycket nya kostnader på flera områden. Men samhällets kostnader för mäns våld mot kvinnor och barn är redan stora och även utan en kriminalisering, kan det på sikt bli större kostnader.¹⁰⁰ Ett problem är däremot, om inte tillräckligt med resurser läggs för att kriminaliseringen ska få sin fulla effekt. Exempelvis menar Polismyndigheten att Barnhusen, som har en viktig samverkande roll i barns utredningsverksamhet, redan är högt belastade. Polismyndigheten menar också att de kommer att behöva mer utökade resurser, som utredningen inte tagit med i sin bedömning. De menar också att att kostnaderna för myndigheten för att införa bestämmelsen om barnfridsbrott kommer vara mycket högre än vad utredningen anger.¹⁰¹

På ett mer direkt plan finns flera svårigheter med det nya barnfridsbrottet, i rättstillämpningen. Dels handlar det om bedömningsfrågor för rättstillämparen. En sådan fråga är i vilken utsträckning barnet ska ha *uppfattat att gärningen är en brottslig gärning*. Det ska vara tillämpligt även på små barn vilket är särskilt komplext. Dels har små barn svårare att kunna berätta och kan i vissa fall inte berätta om en händelse. Man kan som *Barnafrid* argumentera för att barnets berättelse inte ska vara avgörande¹⁰². Men i praktiken är barnets berättelse en stor del av bevisningen¹⁰³ och det är svårt att komma undan. Särskilt när det handlar om brott som begås av barnets närstående och dessutom i hemmet där det sällan finns andra vittnen.¹⁰⁴ Dessutom är det en svår bedömningsfråga om ett litet barn kan uppfatta att en gärning är brottslig.

⁹⁹ Liu-2019-02262 s.1

¹⁰⁰ SOU 2019:32 s.182-183

¹⁰¹ A323.366/2019 s.2-4

¹⁰² Liu-2019-02262 s.2-3

¹⁰³ ÅM 2019-1256 s.3

¹⁰⁴ TVX 2019/171 s.2

Även äldre barn kan ha svårt att förstå att en handling kan vara brottslig.¹⁰⁵ En konsekvens av *normaliseringsprocessen* är exempelvis att personen som utsätts för våldet efter ett tag ser våldet som normalt.¹⁰⁶ Normaliseringsprocessen används oftast för att beskriva kvinnors upplevelser, men bör ur ett barnperspektiv även beaktas när det gäller barn.

En annan svårighet är domstolens bedömning av barnets *bevittnande* av brottet i fråga. *Upplevelsen* av våldet sträcker sig så mycket längre än bara vid själva gärningstillfället. Våldet kan "hänga i luften", ett *latent våld*¹⁰⁷ och barnet upplever efterdyningar och konsekvenser av våldet. Exempelvis om ett barn kommer hem och ser en sönderslaget hem eller ser fysiska skador på sin mamma. Barnet kommer i högsta grad att *uppleva och bevittna* direkta konsekvenser av våldet, i nära anslutning till att det skett. Men eftersom de inte *bevittnat* den brottsliga gärningen som är grundbrottet finns stora risker att sådana situationer kommer falla utanför straffbestämmelsen. Sådana situationer kan också vara att barnet bevittnat ex pappan slå sönder möbler eller andra materiella saker. Det kan också handla om ett barn som sover men vaknar upp under en händelse¹⁰⁸.

Ett problem som kan bli återkommande är just när det gäller straffansvar för grundbrott som inte är misshandel eller fysiskt våldsamma brott. Det kunde man även se när straffskärpningsgrunden infördes i Brb 29 kap 2, vars främsta tillämpningsområdet är inom våld och sexualbrott.¹⁰⁹ Ett problem är att rekvisiten i barnfridsbrott utgår ifrån våldsbrott, men ska kunna tillämpas även på andra grundbrott. Svea hovrätt kritiserade det här i sitt remissvar.¹¹⁰ Det kan alltså bli problem att utkräva straffansvar när det gäller "mindre allvarliga brott". Särskilt eftersom för straffansvar krävs att gärningen ska *innehålla moment som kan skada barnets tillit eller förtroende, i förhållande till en närstående person*.¹¹¹ Man kan anta att det flesta brott ett barn bevittnar mellan närstående, kan skada barnets tillit till föräldern eller den närstående.

En annan typ av brott som utredningen inte tar upp alls är bevittnandet av exempelvis kränkande fotografering. Ett annat brott som riskerar att falla utanför är om barnet bevittnar våld eller hot under ett videosamtal.¹¹² Det är tveksamt om det skulle kunna ses som ett *bevittnande* av ett grundbrott. Att sådana situationer och straffansvar inte har diskuterats i utredningen är en brist särskilt med tanke på barns användande av teknik idag.

Ett annat stort problem är hur domstolen ska bedöma flerfaldig brottslighet.¹¹³ Särskilt

¹⁰⁵Brott mot barn, Åklagarmyndigheten s.2

¹⁰⁶ROKS-Barn som upplevt våld s.15

¹⁰⁷ ROKS-Barn som upplevt våld s.11

¹⁰⁸ ÅM 2019-1256 s.5

¹⁰⁹ Prop 2002/03:53 s.73

¹¹⁰ Svea Hovrätt Yttrande 2019/529 s.2

¹¹¹ SOU 2019:32 S.186

¹¹² Svea Hovrätt Yttrande 2019/529 s.5

¹¹³ Svea Hovrätt Yttrande 2019/529 s.3

hur barnfridsbrott ska förhålla sig till brott som handlar om flera upprepade händelser som kvinnofridskränkning och grov kvinnofridskränkning¹¹⁴. Mäns våld mot kvinnor och barn pågår exempelvis ofta under en lång tid och innehåller oftast olika former av våld.¹¹⁵ I de valda rättsfallen ser man enbart en gärning som begåtts vid ett tillfälle. Vilket innebär att gärningspersonen straffas för barns *bevittnande* av en enskild händelse, inte av något som kanske hänt flera gånger. För straffansvar vid upprepade kvinnofridskränkningar krävs ju att det finns ett tidsmässigt samband.¹¹⁶

Till sist finns en aspekt som gör att våldets karaktär är svår att "översätta" till ett straffrättsligt perspektiv. Här spelar *barnrättsperspektivet* eller ett *barnperspektiv* en stor roll. I den här uppsatsen skiljer jag på barnrättsperspektivet, barnets perspektiv och det bredare begreppet "barnperspektiv."¹¹⁷ Trots att *Barnkonventionen* är inkorporerad är det bra att komma ihåg att BK har sina begränsningar. Det kan vara svårt att "översätta" BK och barnrättsperspektivet till juridisk metod.¹¹⁸ Att olika myndigheter säger sig använda ett *barnperspektiv* kan också bli så generellt att det är tveksamt vad det betyder i praktiken. Positivt är att barnet genom sitt eget biträde får utökat straffrättsligt skydd att göra sin röst hörd. Däremot är det osäkert hur det i praktiken kommer se ut om målsägande till grund brottet, ofta mamman är ovillig till utredning.¹¹⁹ Enligt utredningen ska det inte utgöra ett hinder. Men det är svårt att komma ifrån att barnfridsbrottet är beroende att själva grundbrottet har utretts och är styrkt först.¹²⁰

3 Slutsatser

Barn som bevittnar våld mellan närstående har haft ett väldigt begränsat straffrättsligt skydd.¹²¹ Med tanke på de allvarliga konsekvenser dessa barn utstår och det skyddsvärda intresse barn har, får införandet av barnfridsbrottet ses som ett positivt steg. Särskilt viktigt är att barnet nu ses som målsägande med rätt till egen särskild företrädare. Det ökar chansen för straffrättsligt skydd och överensstämmer med *Barnkonventionens Art.12-Barnets rätt att göra sig hörd*.

Än så länge är barnfridsbrottet nytt och praxis har inte hunnits byggas upp. Det man däremot märkt är att polisanmälningar har och antagligen kommer fortsätta, öka

¹¹⁴ NJA 2005 s.172-173

¹¹⁵ROKS-Barn som upplevt våld s.15

¹¹⁶ Handläggning av brott i nära relation,Åklagarmyndigheten s.32

¹¹⁷ SKL-Barnrättsperspektiv s.7-10

¹¹⁸ Grahn-Farley 2020 s.14-15

¹¹⁹ Liu-2019-02262 s.3-4

¹²⁰ SOU 2019:32 s.198-199

¹²¹Dir.2018:48 s.4

markant.¹²² På bara fem månader har ca 3000 anmälningar om barnfridsbrott gjorts.¹²³ Enligt Linn Pantzar, chefsrådmann i Eskilstuna Tingsrätt kan barnfridsbrott också spela en roll i frågan om umgänge med en våldsutövande förälder.¹²⁴

Uppsatsen går igenom den nya straffbestämmelsen och tar upp fyra rättsfall rörande barnfridsbrott. Syftet med uppsatsen är alltså att analysera svårigheterna med tillämpningen av barnfridsbrott. Med en *rättsanalytisk metod* kan rätten tolkas på ett öppet sätt från olika synvinklar. Jag använder mig även av forskning kring mäns våld mot kvinnor, exempelvis *normaliseringsprocessen* som bör kunna gälla även barn. Forskning inom barnpsykologin används också såsom *anknytningsteorin*. Som ett normgivande perspektiv och förhållningssätt används ett barnrättsperspektiv. *Barnrättsperspektivet* har dock sina begränsningar när det kommer till rättstillämpningen, då det främst utarbetats i samband med *Barnkonventionen* och *Barnrättskommittén*. Även det mer generella begreppet "*barnperspektiv*" dyker upp, men kan lätt bli ett för generellt och brett begrepp, utan betydelse i praktiken.

Uppsatsen visar på att många komplicerade bedömningsfrågor lämnas till rättstillämparen i fråga. Bevisvärdering av barn, särskilt små barns berättelser om traumatiska händelser, kräver speciell kompetens.

Lagtexten och rekvisiten är också utformade på ett sätt som gör att flera situationer där barn bevittnar våld, kan hamna utanför det straffbara området. Brottmål har redan från början höga beviskrav och bevisvärigheter¹²⁵ och det lär inte bli lättare av att grundbrottet är riktat mot någon annan, än det målsägande barnet. Det gäller bedömningen om i vilken utsträckning barnet *bevittnat den brottsliga gärningen*. Dels till vilken grad barnet har *uppfattat att det rör sig om en brottslig handling*. Situationer som riskerar att falla utanför straffansvar är där grundbrottet är "mindre allvarliga brott" och brott som inte är fysiskt våldsamma. En annan svårighet är situationer där barn exempelvis kommer hem och ser fysiska skador på sin mamma eller ett sönderslaget hem. För att utkräva straffansvar krävs ju att gärningen *innehåller moment som kan skada barnets tillit och förtroende till föräldern eller den närstående*. Hur det kommer se ut i praktiken återstår att se, eftersom den här typen av *dubbelkriminalisering* är ny. Kriminaliseringen av själva *bevittnadet* riktar in sig på en annan del av gärningen än bara själva grundbrottets brottsliga gärning¹²⁶.

I slutändan går inte att komma ifrån att barnfridsbrottet på många sätt är beroende av att grundbrottet behandlas på rätt sätt.¹²⁷ Det lär också vara svårt att komma förbi att barnets berättelse är en stor del av huvudbevisningen. I praktiken kommer det alltså

¹²² Liu-2019-02262 s.2-3

¹²³ <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/mer-an-3-000-anmalningar-om-barnfridsbrott-pa-bara-fem-manader>

¹²⁴ Föreläsning Linn Pantzar

¹²⁵ Andersson, Kaldal 2020 s.21-22, Dir 2018:48 s.4-5

¹²⁶ SOU 2019:32 s.185

¹²⁷ Dnr 06181/2019 s.2-3

vara högst tveksamt om barnfridsbrottet ens kommer utredas om grundbrottets målsägande inte kan höras.

Det finns alltså möjlighet för ett utökat straffrättsligt skydd, för barn som bevittnat våld mellan närstående. Men trots detta är straffrätten begränsad när det gäller att skydda barn från våld och bevittnande av våld.¹²⁸ Själva barnfridsbrottet kan inte heller anses utgöra någon garanti eller skydd för framtida våld. Det är också osäkert vilket skydd barnet får under processen om exempelvis barnet bor med gärningspersonen. Men sammanfattningsvis kan sägas att de eventuella negativa följderna, för ett barn att gå in i en rättsprocess mot en närstående, inte överstiger de "positiva" konsekvenserna. Om den önskade effekten av barnfridsbrott ska uppnås krävs rätt insatser utöver de straffrättsliga. Barnfridsbrottet är trots allt begränsat till ett straffrättsligt skydd och betyder inte att det enskilda barnets situation blir bättre. För övrigt så, på ett nationellt plan är en nationell översyn av Barnhusen en åtgärd som verkar nödvändig.¹²⁹

4 Bibliografi

Andersson, Kaldal 2020. *Barn i brottmål* Jure Förlag

Brottsoffermyndighetens yttrande Dnr 06181/2019

Brott mot barn Åklagarens Barn Handbok, 2019 Åklagarmyndigheten

Barn som upplevt våld. En handbok för kvinnojourer. Roks 2015

Barnombudsmannen 2020 "Dom tror dom vet bättre" Barnet som rättighetsbärare

Bryman, Alan 2016 *Social Research Methods*. Oxford.

Brottsbalken (1962:700)

Broberg, Almqvist, Tjus 2003. *Klinisk barnpsykologi-utveckling på avvägar*. Natur och Kultur

CRC/C/GC/13 United Nations Committee on the Rights of the Child, General Comment no.13

CRC/C/SWE/CO/5 United Nations Committee on the Rights of the Child Concluding observations on the fifth periodic report of Sweden

Ds.2004:56 Barn i brottets skugga

Dir. 2018:48 Kommittédirektiv Skydd för barn som bevittnar våld eller andra brottsliga handlingar och ansvar för uppmaning att begå självmord

¹²⁸ Andersson, Kaldal 2020 s.256

¹²⁹ R-2019/1173R s.2

Grahn-Farley, Maria. 2019 *Barnkonventionen-en kommentar*. Upplaga 1.2, Studentlitteratur

Föreläsning 2021-11-18 *Barnfridsbrottet*, Linn Pantzar chefsrådman Eskilstuna tingsrätt

Handläggning av brott i nära relation, Åklagarmyndigheten

Linköping Universitet-Barnafrid Remissvar *Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord*
Liu-2019-02262

Leviner, Zillen, Åhman. 2020. *Barnkonventionen i praktiken-rättsliga utmaningar och möjligheter*. Norstedts Juridik.

McConnell, Smith 2018 *Research methods in human rights* Routledge

NJA 2005 S.712

Ovreeide, Haldor 2010. *Samtal med barn 3.e upplagan* Studentlitteratur

Prop. 2002/03:53 *Stärkt skydd för barn i utsatta situationer m.m*

Remissvar UNICEF Sverige Barnfridsbrottet

Remissvar Polismyndigheten
Diariernr A323.366/2019

SFS 2021:397 Lag om ändring i brottsbalken

SOU 2019:32 *Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord.*

SOU 2020:63 *Barnkonventionen och svensk rätt*

Svea Hovrätt -Yttrande 2019/529

Sveriges Advokatförbund yttrande R-2019/1173R

Sveriges kommuner och Landsting *Barnrättsperspektiv-vad innebär det?*

SVT

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/mer-an-3-000-anmalningar-om-barnfridsbrott-pa-bara-fem-manader>

Sandgren, Claes 2021. *Rättsvetenskap för uppsatsförfattare*. Nordstedt Juridik

Vägledning för barnhälsovården Socialstyrelsen.

Växjö Tingsrätt Remissyttrande TvX 2019/171

Våld mot barn 2016-en nationell kartläggning, Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Yttrande ÅM 2019-1256 Åklagarmyndigheten

Rättsfall

Rättsfall 1 Södertörns Tingsrätt

Rättsfall 2 Södertörns Tingsrätt

Rättsfall 3 Eskilstuna Tingsrätt

Rättsfall 4 Södertörns Tingsrätt